

FRANCE KRESAL

SOCIALNA POLITIKA NA SLOVENSKEM DO DRUGE SVETOVNE VOJNE

KOT VIR ZA ZGODOVINO SOCIALNEGA DELA

France Kresal je doktor zgodovinskih znanosti, znanstveni svetnik na inštitutu za novejšo zgodovino in sodelavec filozofske fakultete univerze v Ljubljani pri podiplomskem študiju za področje gospodarske in socialne zgodovine.

Socialna politika je umeščena v zgodovinski in gospodarskopolitični okvir. Na pregleden način so predstavljene ustanove za izvajanje socialne politike, socialnega zavarovanja, javnega zdravstva, socialnega skrbstva in delavske zaščite z navedbo njihovih osnovnih dejavnosti in pristojnosti. V obdobju liberalnega kapitalizma so se socialne razmere zaostrele, socialni problemi pa povečali do tolikšne mere, da jih država in družba nista mogli več reševati samo z metodami socialnega skrbstva in dobroteljnosti. Z izgradnjo socialnega zavarovanja in ustanov delavske zaščite se je razvila državna socialna politika, ki ni več samo reševala revščine, pomagala prizadetim in popravljala največje socialne krivice, ampak je tudi preventivno reševala socialne probleme, in socialna politika je postajala vzporedna gospodarski politiki. Metodološko so predstavljeni viri za zgodovino socialne politike na Slovenskem do druge svetovne vojne po ustanovah za izvajanje socialne politike, ki so bile ob svojem delovanju ustvarjalke arhivskih fondov. Nakazana so nahajališča pomembnejših arhivskih virov za zgodovino socialne politike v slovenskih arhivih.

Ključne besede: socialno zavarovanje, javno zdravstvo, socialno skrbstvo, delavstvo.

Ana Kralj

ZAPORI ZA REVNE, TABORIŠČA ZA IMIGRANTE?

Ana Kralj je doktorska študentka sociologije vsakdanjega življenja na fakulteti za družbene vede univerze v Ljubljani in mlada raziskovalka na znanstveno-raziskovalnem središču univerze na Primorskem.

Globalizacijo razumemo kot svetovno razširjanje neoliberalnega kapitalizma. To ni zgolj ekonomski, je tudi kulturno-ideološki proces, ki nenehno reproducira svetovno revščino tako v državah svetovnega centra kot – še toliko bolj – na svetovni periferiji. Eden od učinkov globalizacijskih procesov je kriminalizacija revščine (v centralnih državah svetovnega sistema) in konfinacija »ilegalnih« imigrantov (iz svetovne periferije). Diferenciacijo »odvečnega prebivalstva« opravljajo demokratične države zahodnega sveta, ki krepijo svojo nadzorovalno in kaznovalno funkcijo in slabijo svoje redistributivne socialnoblaginjske intervencije.

Ključne besede: globalizacija, revščina, ilegalne migracije, penalna država.

Irena Rožman, Duška Knežević Hočevar

TISKANI MEDIJI O NASILJU NAD ŽENSKAMI V DRUŽINI

Irena Rožman, dr. etnologije in kulturne antropologije; asistentka z doktoratom na Inštitutu za medicinske vede ZRC-SAZU. Duška Knežević Hočevar, doc.; dr. zgodovinske antropologije; znanstvena sodelavka na Inštitutu za medicinske vede ZRC-SAZU.

V Sloveniji je malo raziskav na temo družine. Navadno so nesistematične, celo naključne. Podobno je na področju raziskav, ki se ukvarjajo z nasiljem v družini. Šele od leta 1999 jih je več, kar časovno sovпада z dejavnostjo nevladnih organizacij, zlasti kampanje boja proti nasilju nad ženskami. V tem pogledu tiskani mediji niso izjema. Tudi večje število člankov zasledimo prvič leta 1999, v letu, ko je bila v Sloveniji tako v strokovni kot laični javnosti prav tako prvič razpoznana pomembnost kampanje boja proti nasilju nad ženskami. Med prednostnimi temami medijskih obravnav v obdobju od 1998

do 2003 so bile take, ki so bralsko javnost obveščale o vrstah nasilja nad ženskami v družini, o dejavnih tveganja za nasilje tako pri žrtvi kot pri storilcu in o posledicah in dinamiki nasilja. Avtorji zapisov so med drugim presojali govor o nasilju nad ženskami v družini, pri čemer so poudarjali, da je ta v javnih razpravah še vedno tabuiziran. Razloge za to so videli zlasti v odsotnosti izobraževalnih programov o nasilju, šibki povezanosti pristojnih institucij, ki se ukvarjajo z nasiljem, in pomanjkanju celostnega zakona o nasilju.

Ključne besede: raziskovanje medijev, diskriminacija žensk, dinamika nasilja.

Darja Kuzmanič Korva

CENTRI ZA SOCIALNO DELO – SPODBUJEVALCI SINERGIJE NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA
Mag. Darja Kuzmanič Korva je sekretarka skupnosti CSD – vodja strokovne službe.

Uresničevanje nacionalnega programa socialnega varstva do leta 2005 je pomembna naloga centrov za socialno delo. Na podlagi tega dokumenta je bila izdelana vizija razvoja celotnega področja, ne le centrov. V strategiji razvoja je bila opredeljena nova, sodobna podoba centrov. Izoblikovan je bil standard izvedbe posameznih nalog, ki se opravljajo z javnim pooblastilom ali po drugih zakonih, opredeljene socialnovarstvene storitve in definirana vloga koordinatorja dejavnosti na lokalnem nivoju. V središče je postavljen uporabnik, ki mu je zagotovljen dostop do mreže vseh izvajalcev. Naloge koordinatorja socialnovarstvene dejavnosti v lokalni skupnosti so opredeljene kot dograditev sistema storitev. Z vizijo razvoja so centri stopili v novo obdobje. Z zakonom določenih nalog ni mogoče reševati samo s postopki, zato je poudarjen razvoj strokovnih metod in oblik dela, brez katerih ni mogoče opravljati javnih pooblastil. Koordinacija mreže na lokalnem nivoju pa je obudila skupnostni pristop in sinergijo vseh izvajalcev v socialno varstveni mreži.

Ključne besede: nacionalni program socialnega varstva, centri za socialno delo, standard izvajanja nalog, prenova.

Barbara Kobal, Nino Rode, Liljana Rihter, Jelka Zorn

PRIPRAVA EVALVACIJE IZVEDBE PROGRAMOV SOCIALNEGA VARSTVA

Mag. Barbara Kobal je višja raziskovalka na inštitutu RS za socialno varstvo. Mag. Nino Rode, dr. Liljana Rihter in dr. Jelka Zorn so asistenti na fakulteti za socialno delo univerze v Ljubljani.

Za konkretno izvedbo evalvacije na področju socialnega varstva je treba poleg modela pripraviti še ustrezne merske instrumente, ki naj bi odgovorili na vprašanje, ali so zastavljeni cilji posameznih socialnovarstvenih programov doseženi in kakšna je kakovost dela. Zastavljeni cilji so dvojni, na eni strani tisti, ki so splošno določeni po nacionalnem programu socialnega varstva, na drugi pa konkretni cilji posameznih organizacij. Zlasti zadnje, o katerih predpostavljamo, da so v različnih skupinah programov različni, je mogoče odkriti z uporabo metode fokusnih skupin. Za izvedbo evalvacij predlagamo model CPPOA (*cost-procedure-process-outcome analysis* – analiza virov, postopkov, procesov in izidov) Briana T. Yatesa. Za določanje kriterijev evalviranja v posamičnih vrstah programov smo razvili načrt izvedbe fokusnih skupin. Fokusne skupine smo izvedli za programe prve socialne pomoči kot kriznih centrov za intervencije in kratkotrajne namestitve ter storitev institucionalnega varstva starejših oseb. Na podlagi tako dobljenih rezultatov predlagamo posebne kriterije za evalvacijo na teh dveh področjih.

Ključne besede: kriteriji evalvacije, fokusne skupine, navodila za evalvacijo.

Žarko Tepavčević

RAZVEZA ZAKONSKE ZVEZE IN USPEŠNOST SVETOVANJA ZAKONCEM NA CSD LJUBLJANA – ŠIŠKA
Mag. Žarko Tepavčević, univerzitetni diplomirani socialni delavec, je višji svetovalec na področju družine na centru za socialno delo Ljubljana – Šiška.

Analiza populacije vseh zakonskih parov, ki so bili obravnavani na centru za socialno delo Ljubljana – Šiška v letu 1995, je pokazala, da je odnos med zakoncema (hkrati pa tudi med zakoncema in

svetovalcem) je v začetnem kontaktu v 70 % slab in se izboljšuje po fazah svetovanja. Svetovalci CSD Ljubljana – Šiška so večino postopkov končali v smislu zadovoljive (34 %), dobre (21 %) in zelo dobre (16 %) kvalitete razrešitve krize zakonske zveze. Avtor iz spremenljivk, ki so povezane z delom, sposobnostjo, strokovnostjo in angažiranostjo svetovalcev, sestavi sintetično spremenljivko – indeks uspešnosti svetovanja (IUS), ki zelo dobro distribuira (distribucija je blizu normalni) obravnavano populacijo (vrednosti aritmetične sredine, modusa in mediane so zelo blizu skupaj). Rabi mu kot kvantitativen kazalnik uspešnosti svetovanja zakonskim parom v razveznem postopku in na njegovi podlagi ugotavlja, da je bilo svetovanje zakonskim parom v letu 1995 na CSD Ljubljana – Šiška uspešno.

Ključne besede: kvaliteta, začetni kontakt, vzajemni odnos, faze procesa, zaupanje, komunikacija.

Suzana Kraljić

DRUŽINSKA MEDIACIJA

USPEŠNO STARŠEVSTVO KLJUB NEUSPEŠNEMU PARTNERSTVU

Mag. Suzana Kraljić je mlada razskovalka in asistentka za družinsko pravo in mednarodno zasebno pravo pri pravni fakulteti univerze v Mariboru

Ob razvezi zakonske zveze pride do različnih pravnih posledic. Še zlasti je pomembna ureditev razmerij med starši in otroci za čas po razvezi, saj razveza nima le pravnih posledic, temveč na otroke vpliva tudi s psihosocialnega vidika. Nevednost, nesposobnost in neobzirnost staršev lahko pri otroku pustijo trajne posledice. Družinska mediacija lahko pripomore k normaliziranju odnosov med staršema, še posebej v razmerju do otrok. Zato je treba seznaniti otroke z razvezo ter jim dati možnost, da tudi sami povedo svoje mnenje. Mediator pa mora ves čas postopka mediacije paziti na varstvo otrokovih koristi. Osrednji problem staršev po razvezi so pogostio prav osebni stiki. Namesto da bi z osebnimi stiki ohranjali pristne odnose, jih zlorablajo za lastne cilje. S pomočjo mediacije starši in otrok spoznajo, da starševstvo ne preneha z razvezo.

Ključne besede: družinska mediacija, razveza, otroci, osebni stiki.

Jana Rožman, Duška Knežević Ročevar

PRINTED MEDIA ON THE VIOLENCE AGAINST WOMEN IN THE FAMILY

Dr. Jana Rožman is an ethnologist and cultural anthropologist, and researcher at the Institute of Medical Sciences of the Slovenian Academy of Sciences and Arts Scientific Research Centre. Dr. Duška Knežević Ročevar is an historical anthropologist and Research Fellow at the same Institute.

Studies on family are scarce in Slovenia, and even those are usually random and unsystematic. Consequently, there is little research that deals with violence in the family. Only since 1999, the number of studies on violence has increased, particularly in the months when the campaign addressing violence against women took place. The printed media are not an exception. Press clippings on violence in the family emerged in a greater number in 1999, when Slovenian professional and lay public acknowledged the importance of that campaign. In their discussions of violence against women in the family in the years 1998–2003, journalists gave priority to themes like types of violence, risk factors in the victim and the perpetrator, and the consequences and dynamics of violence. They stressed